رویش روان شناسی، سال۱۱، شماره۱، شماره پیاپی ۷۰، فروردین ۱۴۰۱
Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal(RRJ),11(1), 2022

رابطه علی جو مدرسه و رفتارهای تسهیل کننده سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور با میانجی درگیری تحصیلی در دانش‌آموزان

the causal relationship between school atmosphere and health-centered academic lifestyle behaviors mediating academic conflict in students

لیلا حیدریانی
دانشجوی دکتری روان‌شناسی تربیتی، گروه روان‌شناسی، دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران.
دکتر عزت‌اله قدم‌پور (نویسنده مسئول)
استاد روان‌شناسی تربیتی، گروه روان‌شناسی، دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران.
دکتر محمد عباسی
استادیار روان‌شناسی تربیتی، گروه روان‌شناسی، دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران.

Leila Heidaryani
PhD Student in Educational Psychology, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Lorestan University, Khorramabad, Iran.
Dr. Ezatolah Ghadampour*
Professor of Educational Psychology, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Lorestan University, Khorramabad, Iran.
ghadampour.1973@gmail.com
Dr. Mohamad Abasi
Asistant Professor of Educational Psychology, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Lorestan University, Khorramabad, Iran.

چکیده

هدف پژوهش حاضر رابطه علّی جو مدرسه و رفتارهای تسهیل‌کننده سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور با میانجی‌گری درگیری تحصیلی در دانش-آموزان بود. روش پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی و از نوع مدل معادلات ساختاری بود. جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان ابتدایی (دوره دوم) شهرستان بروجرد در سال تحصیلی ۴۰۰- ۱۳۹۹ به تعداد ۱۶۰۰۰ بود که به صورت تصادفی خوشه‌ای تعداد ۴۵۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شد. داده‌های پژوهش با استفاده از پرسشنامه‌های رفتارهای تسهیل‌کننده سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور **(HC-ALFB)** صالح‌زاده و همکاران (۱۳۹۶)، جو مدرسه (SC) لی و همکاران (۲۰۱۷) و درگیری تحصیلی (AC) زرنگ (۱۳۹۱) گردآوری گردید. داده‌ها با استفاده از روش معادلات ساختاری مورد تحلیل قرارگرفت. نتایج مدل‌یابی معادلات ساختاری نشان داد که جو مدرسه نقش مستقیم معناداری بر رفتارهای تسهیل‌کننده سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور دانش‌آموزان دارد (p<۰.۰۱). همچنین جو مدرسه به طور غیر مستقیم و از طریق درگیری تحصیلی اثر معناداری بر رفتارهای تسهیل‌کننده سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور دارد (p<۰.۰۱). در نهایت، نتایج مربوط به شاخص‌های برازندگی مدل نشان داد که مدل پیشنهادی اصلاح شده با داده‌ها برازش نسبتاً خوبی دارد و می‌تواند واریانس رفتارهای تسهیل‌کننده سبک زندگی تحصیلی سلامت-محور را تبیین کند نتایج نشان می‌دهد با توجه داشتن به متغیرهای جو مدرسه و درگیری تحصیلی می‌توان افزایش رفتارهای تسهیل‌کننده سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور دانش‌آموزان را انتظار داشت.

واژه‌های کلیدی: *رفتارهای تسهیل‌کننده، سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور، جو مدرسه، درگیری تحصیلی.*

Abstract

The aim of the present study was to investigate the causal relationship between school climate and health-oriented academic lifestyle behaviors mediating academic engagement in students. The statistical population included all elementary students (second year) of Boroujerd city in the academic year 2020-21 in the number of 16,000, of which 450 people were randomly selected as a sample. Research data using questionnaires of health-oriented academic lifestyle behaviors (HC-ALFB) Salehzadeh et al. (2017), school climate (SC) Lee et al. (2017), and academic engagement (AC) Zarang (2012) Was collected. Data were analyzed using the structural equation method. The results of structural equation modeling showed that school climate has a significant direct role in behaviors that facilitate students' health-oriented academic lifestyle (p <0.01). Also, school climate indirectly and through academic conflict has a significant effect on behaviors that facilitate a healthy academic lifestyle (p <0.01). Finally, the results of model fit indices showed that the proposed model fits relatively well with the data and can explain the variance of health-oriented academic lifestyle facilitating behaviors. These findings indicate that considering the variables of school climate and academic conflict, we can expect an increase in the health-oriented academic lifestyle behaviors of students.

Keywords: *facilitative behaviors, health-oriented academic lifestyle, school climate, academic engagement*.

نوع مقاله : پژوهشی **دریافت : شهریور ۱۴۰۰** **پذیرش: آذر ۱۴۰۰** **ویرایش نهایی: فروردین ۱۴۰۱**

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.1.9.6]

مقدمه

دانش‌آموزان آینده‌سازان هر جامعه‌ای هستند و دوران تحصیل برای آنان سرنوشت‌ساز و شخصیت‌ساز محسوب می‌شود و چه بسا موفقیت تحصیلی در این دوره، موفقیت آنان را در دوره‌های بعدی زندگی تضمین می‌نماید (قدم‌پور، یوسف‌وند و رادمهر، ۱۳۹۶). بنابراین، پرداختن به مسائل مربوط به آنان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و یکی از مهم‌ترین این مسائل، مساله سلامت تحصیلی[1] آنان است، ارتقاء و بهبود سلامت فراگیران، یکی از مهم‌ترین ابعاد توسعه و بهسازی منابع انسانی بوده و در چند دهه‌ی اخیر توجه سازمان‌های آموزشی به نیروهای سالم جسمی و فکری در نهادهای آموزشگاهی را به خود جلب کرده است. همچنین نظریه‌پردازان و محققان تربیتی برای ارائه نظریات خود پیرامون پیشرفت تحصیلی خواهان شواهد تحقیقی و تجربی در مورد عوامل تأثیرگذار بر سلامت تحصیلی در فرهنگ‌ها و نظام‌های آموزشی گوناگون هستند (زاهدبابلان، پوربهرام و رحمانی جوانمرد، ۱۳۹۲).

در نظام تعلیم و تربیت دو هدف اصلی آموزش و پرورش مدنظر است. آموزش برای یادگیری و عملکرد تحصیلی و همچنین پرورش و رشد همه‌جانبه و شکوفایی استعدادهای یادگیرندگان. هراندازه که یادگیرندگان محیط مدرسه و کلاس را مثبت و رضایت‌بخش‌تر ارزیابی کنند، به همان اندازه مسیر تربیت آنان، هموارتر خواهد بود (کاووسیان، کدیور و فرزاد، ۱۳۹۱). در موقعیت‌های پیشرفت از یادگیرندگان انتظار می‌رود تا در فعالیت‌های تحصیلی درگیر شوند؛ در پرتو آموزش یاد بگیرند، به معیارهای تعیین شده برای شایستگی و صلاحیت ذهنی دست یابند، به قوانین محیط‌های تحصیلی عمل کنند، با همکلاسی‌ها و معلمان خود روابط جدید برقرار کنند و به عنوان عضوی از اجتماع محیط تحصیلی خویش، در فعالیت‌ها مشارکت نمایند، به همین دلیل زندگی تحصیلی فراگیران اغلب پیچیده و چالش‌انگیز است (ونزل و مایل، ۲۰۱۶). به دنبال درک این چالش‌ها و ناکارآمدی رویکرد کمیت‌مدار و بازده‌محور در نظام‌های آموزش و پرورش، مرور تحرکات فکری محققان در پاسخ‌گویی به کاستی و نقیصه مزبور از ظهور جنبش آموزش و پرورش مثبت‌نگر به مثابه انقلابی در عرصه شکل‌دهی به جهت‌گیری پژوهشی محققان تربیتی خبر می‌دهد؛ این جنبش که ذیل چتر مفهومی روان‌شناسی مثبت معنا یافته است سهمی بسزا در هویت‌بخشی به دغدغه‌های راستین فلسفه تحولی و کیفیت‌مدار بر عهده دارد (نوبل و مک‌گراث، ۲۰۰۸؛ به نقل از صالح‌زاده، شکری و فتح‌آبادی، ۱۳۹۶). روان‌شناسی مثبت‌نگر[2]، به دنبال فاصله گرفتن از درگیری با بدترین چیزها در زندگی، به سوی گسترش دادن بهترین کیفیت‌ها در زندگی است. این رویکرد در راستای فرضیه پترسون است که بیان می‌کند روان‌شناسی همان‌گونه که با ضعف‌ها درگیر است باید با قوت‌ها نیز درگیر باشد (پترسون، ۲۰۰۶). یکی از مهم‌ترین عواملی که لزوم توجه و تاکید بر روان‌شناسی مثبت‌نگر را در مدارس بیش از بیش مورد توجه قرار می‌دهد، نرخ رو به رشد افسردگی و تحلیل‌رفتگی سلامت روانی در بین نوجوانان و جوانان دنیا هست (حکیمی، طالع‌پسند، رحیمیان و کرین، ۱۳۹۶). از آن‌جا که سلامت یکی از شاخص‌های مهم در حوزه آموزش‌های مختلف است و با توجه به محوریت مدرسه در زندگی نوجوانان، منطقی است که سلامت را در رابطه با زمینه آموزشی آن یعنی سلامت تحصیلی تعریف کرد. اگرچه توافق کلی درباره تعریف سلامت تحصیلی وجود ندارد، اما اغلب به عنوان یک ساختار چندبعدی توصیف می‌شود که شامل: خودپنداره تحصیلی، مشکلات یادگیری ادراک شده، فرسودگی تحصیلی، کار در مدرسه، درگیری تحصیلی، ارزش‌گذاری مدرسه، رضایت تحصیلی و ... است که هم موارد مثبت (به عنوان مثال درگیری تحصیلی) و هم موارد منفی (به عنوان مثال فرسودگی تحصیلی) را پوشش می‌دهد (ویدلوند، تووماینن و کورونن، ۲۰۱۸). الیور و دیساربو (۱۹۸۹) عقیده دارند که سلامت تحصیلی دانش‌آموزان به معنی تناسب بین ارزش‌های ذهنی آن‌ها با تجارب و پیامدهای متنوع ارزشیابی شده از آموزش است. از این منظر سلامت تحصیلی فراگیران تحت رضایت کلی آنان از میزان تحقق انتظاراتشان قرار دارد. مطالعات نشان می‌دهد، فراگیرانی که از سلامت تحصیلی برخوردارند و از نظر هیجانی و شناختی با یادگیری درگیر هستند، وقت و تلاش بیشتری را صرف مطالعه می‌کنند، به طور مناسب با نیازهای تحصیلی خود کنار می‌آیند و بر مسائل دوران تحصیل فائق می‌آیند (وانگ و همکاران، ۲۰۱۱، به نقل از داوری‌یبیلندی، ۱۳۹۶).

از طرفی فقدان سلامت تحصیلی، علاوه بر اینکه موجب آسیب به سلامت روانی دانش‌آموزان می‌شود، آن‌ها را با ناکامی‌های مختلفی در دوران تحصیلی و حتی پس از آن در زندگی شخصی و حرفه‌ای مواجهه می‌کند (مرزوقی، حیدری و حیدری، ۱۳۹۲). از جمله عوامل اثرگذار بر سلامت تحصیلی دانش‌آموزان، جو مدرسه است که ضرورت پرداختن به آن همواره احساس می‌شود. لازمه زمینه‌سازی سلامت تحصیلی دانش‌آموزان به فراهم‌سازی محیطی در مدرسه منوط است که همراه با روابط دوستانه بین معلم و دانش‌آموزان، حاکی از قوانینی

1 . academic health
2 . positive psychology

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-29]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.1.9.6]

ثابت و روشن و جوی خودمختارانه برای دانش‌آموزان باشد، تا در سایه چنین محیط و جوی، دانش‌آموزان با علاقه و انگیزه بیش‌تری به تحصیل بپردازند. جو مدرسه بر رفتار، بهزیستی و سلامت، کیفیت زندگی و انگیزه معلمان تاثیر می‌گذارد (پرتوریس و ویلیرس، ۲۰۰۹). تحقیقات نشان داده است که جو مدرسه پیش‌بینی‌کننده اهداف پیشرفت و خودکارآمدی است (لنت، تاویرا و لوبو، ۲۰۱۲). همچنین محیط مدرسه از طریق حمایت معلمان و همسالان بر نتایج تحصیلی و رشد روانی اجتماعی نوجوانان تاثیر دارد (ایلمور و هوبنر، ۲۰۱۰؛ پیک و هاموی، ۲۰۱۰).

بررسی‌ها نشان می‌دهد که همبستگی معناداری بین کیفیت زندگی دانش‌آموزان در مدرسه با رضایت و نگرش‌شان نسبت به مدرسه و روابط آنان با معلم و همسالان وجود دارد. همچنین کیفیت زندگی دانش‌آموزان در مدرسه با ماندگاری آن‌ها در مدرسه، نگرش آن‌ها درباره مدرسه رفتن، موفقیت تحصیلی، سطوح پیشرفت تحصیلی، پذیرش مسئولیت و تعهد در قبال تکالیف مدرسه و بروز نابه‌هنجاری در مدرسه ارتباط دارد (آینلی و بورک، ۱۹۹۲). کاسترل اوغلو (۲۰۱۵؛ به نقل از زاهدبابلان و کریمیان‌پور، ۱۳۹۶) نشان داده که بین وضعیت زندگی در مدرسه و انگیزش تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و کیفیت زندگی در مدرسه پیش‌بینی کننده انگیزش تحصیلی است. پژوهش گونژ و کازو (۲۰۱۵) نیز نشان داده است که محیط مدرسه بر اشتیاق تحصیلی (رفتاری، شناختی و عاطفی) تاثیر دارد. نقش پیش‌بین متغیر ذکر شده در رابطه با سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور همچنین می‌تواند به وسیله متغیر درگیری تحصیلی[1] میانجی‌گری شود. یکی از هیجاناتی که می‌تواند در ارتقاء سطح عملکرد تحصیلی و به تبع آن سلامت تحصیلی دانش‌آموزان نقش بسیار موثری ایفا کند، درگیری تحصیلی در فعالیت‌های آموزشی است. درگیری بیانگر ورود فعال فرد به یک تکلیف یا فعالیت است (ریو، کارل، جاون و براچ، ۲۰۰۴) و چارچوبی را برای درک نگرانی‌های آموزشی از قبیل ترک تحصیل در دوره نوجوانی فراهم می‌آورد (مهدی‌پور، غلامعلی‌لواسانی و حجازی، ۲۰۱۶). مروری بر تحقیقات جدیدتر نشان می‌دهد که درگیری تحصیلی دارای سه بعد رفتاری[2]، شناختی[3] و عاطفی[4] است. این سه بعد جدا از هم نیستند و به‌صورت یک کل یکپارچه عمل می‌کنند (ریستلی و کریستنسون، ۲۰۱۱).

در بعد رفتاری، درگیری تحصیلی به رفتار یا احساسات دانش‌آموزان نسبت به موضوعات کلاس درس، تلاش و پایداری در انجام تکالیف درسی، مقررات مدرسه، معلمان و همسالان اشاره دارد (گوتمن و شان[5]، ۲۰۱۳). درگیری شناختی شامل راهبردهای شناختی (اکتساب، نگهداری و کاربرد اطلاعات) و راهبردهای فراشناختی (دانستن درباره دانستن) است(پینتریچ و دی‌گروت، ۱۹۹۰). درگیری عاطفی شامل علاقه‌مندی درونی به مطالب و تکالیف درسی، ارزش‌دهی به آنها، وجود عاطفه مثبت و فقدان عاطفه منفی نظیر ناامیدی، اضطراب و خشم هنگام انجام تکالیف درسی و یادگیری است (لنین‌برینک و پینتریچ، ۲۰۰۳). دانش‌آموزان فاقد درگیری تحصیلی به مشارکت در فعالیت-های کلاسی و کار گروهی رغبتی نشان نمی‌دهند و محیط کلاس برای آنان لذتی ندارد و موفقیت آنان در آموزش و یادگیری پایین است. چنین دانش‌آموزانی دچار افت تحصیلی می‌شوند و از ادامه تحصیل باز می‌مانند. دانش‌آموزان با درگیری تحصیلی پایین، احساس تعلق به محیط آموزشی ندارند و غیبت‌های مکرّر و گریز از مدرسه از نتایج آن است (سماوی، ابراهیمی و جاودان، ۱۳۹۵)، که این امر زندگی تحصیلی دانش‌آموزان را تحت شعاع قرار می‌دهد. وکیلی، نقش و رمضانی‌خمسی (۱۳۹۷) نشان دادند که درگیری تحصیلی نقش میانجی معناداری در رابطه بین هیجان تحصیلی و پیشرفت تحصیلی ایفا می‌کند. بنابراین، با توجه به این‌که سبک زندگی تحصیلی دانش‌آموزان، با کیفیت عملکرد آن‌ها در مدرسه در ارتباط است، تأمین سلامت تحصیلی دانش‌آموزان بسیار ضروری است. در نتیجه برای این‌که دانش‌آموزان در مدرسه عملکرد بهتری داشته باشند، متولیان آموزش و پرورش باید شرایط لازم را برای سلامت تحصیلی آنان فراهم کنند. زیرا فقدان سلامت تحصیلی نه تنها می‌تواند در سرنوشت علمی دانش‌آموزان تأثیر بگذارد بلکه می‌تواند به سلامت روانی دانش‌آموزان آسیب رسانده و آن‌ها را با ناکامی‌های مختلف در دوران تحصیل و یا پس از آن در زندگی شخصی یا حرفه‌ای مواجهه کند. در این میان، جو باز مدارس بر رفتار، بهزیستی و سلامت، کیفیت زندگی و انگیزه معلمان و دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد و آموزش رهبری، قوانین و مدیریت مدرسه زمینه را برای رشد مدارس و سلامت تحصیلی آماده می‌سازد (پرتوریس و ویلیرس[6]، ۲۰۰۹). همچنین درگیری تحصیلی به عنوان یکی از هیجانات، می‌تواند در ارتقاء سطح عملکرد تحصیلی و به تبع آن سلامت تحصیلی دانش‌آموزان نقش بسیار موثری ایفا کند. بر این

1 . academic engagement
2 . behavior
3 . cognitive
4 . emotional
5 . Gutman & Schoon
6 . Pretorius & Villiers

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-29]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.1.9.6]

اساس ، پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه علی جو مدرسه و رفتارهای تسهیل‌کننده سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور با میانجی درگیری تحصیلی در دانش‌آموزان انجام گرفت.

روش

روش پژوهش حاضر، توصیفی از نوع همبستگی و به طور خاص از نوع معادلات ساختاری است. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانش‌آموزان دوره دوم ابتدایی (پایه‌های چهارم، پنجم و ششم) شهرستان بروجرد در سال تحصیلی ۴۰۰-۱۳۹۹ به تعداد ۱۶۰۰۰ نفر تشکیل می‌دهد. دربارهٔ حجم نمونه در پژوهش‌های مربوط به روش تحقیق مدل‌یابی معادلات ساختاری نظرات گوناگون وجود دارد، ولی همه بر این موضوع توافق دارند که مدل معادلات ساختاری، شبیه تحلیل عامل از فنون آماری با نمونه بزرگ قابل اجرا است (تاباچنیگ و فیدل، ۲۰۰۱). با توجه به قاعده استیونس (۲۰۰۲) مبنی بر وجود حداقل ۱۵ شرکت‌کننده به ازای هر نشانگر، لذا حجم نمونه مورد نیاز در پژوهش حاضر ۴۵۰ نفر برآورد گردید. نمونه مورد نظر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شد. به این صورت که با هماهنگی اداره آموزش و پرورش بروجرد و مدیران و معلمان مدارس دوره دوم به صورت تصادفی مدارس هدف انتخاب گردید و با اعلام رضایت دانش‌آموزان پرسشنامه‌های مطالعه جهت تکمیل به صورت مجازی و از طریق شبکه شاد در اختیار آنان قرار گرفت. به شرکت‌کنندگان این اطمینان داده شد که اطلاعات به صورت محرمانه و بدون ذکر نام در نزد پژوهشگر امانت خواهد بود و از گزارش نتایج با نام فرد خاصی خودداری خواهد شد. ملاک‌های ورود به مطالعه: دانش‌آموز ابتدایی دوره دوم که در نیم‌سال دوم سال تحصیلی ۴۰۰- ۱۳۹۹ به صورت آنلاین و در بستر شبکه شاد مشغول به تحصیل باشد، با توجه به شرایط کرونایی محدودیت استفاده از شبکه شاد و آموزش آنلاین نداشته باشد، توانایی استفاده از گوشی موبایل و برقراری تعامل به صورت آنلاین داشته باشد. ملاک خروج از مطالعه: عدم رضایت شرکت‌کنندگان به ادامه همکاری بود. بعد از جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه‌ها با درج کدگذاری جهت انجام تجزیه و تحلیل آماری آماده گردید. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون معادلات ساختاری به وسیله نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ و AMOS نسخه ۲۴ استفاده شد.

ابزار سنجش

پرسشنامهٔ سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور[1] (HC-ALFB): این پرسشنامه مشتمل بر ۴۸ ماده توسط صالح‌زاده و همکاران (۱۳۹۶) به تفکیک دارای ۵ الگوی رفتاریِ شناسایی شده است. پاسخ‌دهندگان باید به هر ماده بر روی طیف ۵ درجه‌ای لیکرت از کاملاً موافقم (۵) تا کاملاً مخالفم (۱) پاسخ دهند. بدین نحو که گزینه کاملاً موافقم نمره ۵ ، نسبتاً موافقم نمره ۴ ، نظری ندارم نمره ۳ ، نسبتاً مخالفم نمره ۲ و کاملاً مخالفم نمره ۱ را به خود اختصاص می‌دهد. سازه‌های زیربنایی و تعداد ماده‌های هر یک در بُعد رفتارهای تسهیل‌گر سلامت تحصیلی عبارت از خوش‌بینی تحصیلی (۱۰)، مشغولیت تحصیلی (۸)، جهت‌گیری هدف تسلطی (۱۰)، سرزندگی تحصیلی(۱۰) و تاب‌آوری تحصیلی (۱۰) می‌باشند. در مطالعه صالح‌زاده، شکری و فتح‌آبادی (۱۳۹۶) با تکیه بر نشانگرهای هر یک از نظریه‌های مزبور و پیشینه تجربی موجود، بانک اولیه آیتم‌ها تشکیل شد و روایی صوری و محتوایی (۰/۸۹) آن مبتنی بر دیدگاه خبرگان حوزه روان‌شناسی تربیتی و روان‌سنجی مورد بررسی، اصلاح و تایید قرار گرفت. ضرایب همسانی درونی ابعاد چندگانه تسهیل‌گرهای سلامت تحصیلی با روش تحلیل عاملی شامل خوش‌بینی تحصیلی ۰/۸۹، مشغولیت تحصیلی ۰/۸۵، جهت‌گیری هدف تسلطی ۰/۹۳، سرزندگی تحصیلی ۰/۹۳ و تاب‌آوری تحصیلی ۰/۹۳ محاسبه شده است. میزان پایایی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر، به ترتیب برابر با خوش‌بینی تحصیلی ۰/۹۰، مشغولیت تحصیلی ۰/۸۷، جهت‌گیری هدف تسلطی ۰/۸۸، سرزندگی تحصیلی ۰/۹۱ و تاب‌آوری تحصیلی ۰/۹۲ به دست آمد.

پرسشنامهٔ جو مدرسه[2] (SC): پرسشنامه جو و هویت مدرسه توسط لی و همکاران (۲۰۱۷) به منظور سنجش جو و هویت مدرسه طراحی و تدوین شده است و در ایران توسط نریمانی و همکاران (۱۳۹۶) اعتباریابی شده است. این پرسشنامه دارای ۳۸ سوال و ۵ مولفه رابطه دانش‌آموزان با یکدیگر، رابطه کارکنان با دانش‌آموزان، تاکیدهای آموزشگاه، ارزش‌ها و رویکرد مشترک کارکنان- دانش‌آموزان و هویت مدرسه است و بر اساس طیف شش گزینه‌ای لیکرت از کاملا مخالفم (۱) تا کاملا موافقم (۶) با سوالاتی (از قبیل: دانش آموزان

1. scale of health-based academic lifestyle behavior
2 . scale of school climit

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-29]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.1.9.6]

یکدیگر را دوست دارند.) به سنجش جو و هویت مدرسه می پردازد. لی و همکاران (۲۰۱۷) میزان پایایی این مقیاس را در مطالعه خود بالاتر از ۰/۷۰ و روایی آن را (۰/۸۱) مطلوب گزارش نمودند. نریمانی و همکاران (۱۳۹۶) نشان دادند که پرسشنامه مذکور از روایی (۰/۷۴) و پایایی (۰/۷۸) مناسب برخوردار است. میزان پایایی در پژوهش حاضر با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۹ به دست آمد.

پرسشنامۀ درگیری تحصیلی[1] **(AC)**: این مقیاس در سال ۱۳۹۱ توسط زرنگ تهیه شد. زرنگ (۱۳۹۱) در پژوهش خود برای اندازه‌گیری درگیری تحصیلی از پرسشنامه محقق‌ساخته استفاده کرد. به این صورت که ابتدا مولفه‌های درگیری تحصیلی، درگیری شناختی، درگیری انگیزشی، درگیری رفتاری و گویه‌های متناسب با آن‌ها که ۴۵ گویه بود و از مبانی نظری (مدل نظری لینن بریک و پینتریچ) استخراج شد و پس از اینکه با افراد صاحب‌نظر مصاحبه انجام شد به ۴۱ گویه تقلیل یافت و بعد بر اساس گویه‌ها عباراتی تنظیم و در یک مطالعه مقدماتی پرسشنامه‌ای با ۳۸ گویه اجرا شد. شیوه نمره‌گذاری این پرسشنامه به صورت طیف ۵ درجه‌ای لیکرت از ۱ (خیلی کم) تا ۵ (خیلی زیاد) است. روایی این مقیاس از طریق روایی صوری و محتوایی (۰/۷۳) به شیوه داوری تخصصی و از حیث انطباق با بنیان نظری آن توسط ۳ تن از متخصصان علوم تربیتی صورت گرفت به این صورت که مولفه‌های درگیری تحصیلی از بنیان‌های نظری استخراج و برای هر مولفه عبارت‌هایی تنظیم شد. سپس با اجرای یک آزمون مقدماتی به وسیله آزمون آلفای کرونباخ پایایی کل پرسشنامه در مرحله مقدماتی با ۳۸ سوال ۰/۹۲ به دست آمد (زرنگ، ۱۳۹۱). میزان پایایی در پژوهش حاضر با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹ به دست آمد.

یافته ها

اطلاعات جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان مطالعه نشان داد که از نظر جنسیت ۲۵۰ نفر پسر (۰/۵۵)، ۱۹۷ نفر دختر (۰/۴۵)، بر حسب پایه تحصیلی ۱۷۳ نفر پایه چهارم (۰/۳۸)، ۱۵۸ نفر پایه پنجم (۰/۳۴) و ۱۱۹ نفر پایه ششم (۰/۲۶) بودند. بر حسب شغل پدر ۲۳ نفر بیکار (۵/۱)، ۱۶۰ نفر آزاد (۰/۳۵)، ۱۳۳ نفر کارمند (۰/۲۹)، ۳۲ نفر فرهنگی (۷/۱) و ۱۰۲ نفر سایر (۰/۲۲) بودند. بر مبنای شغل مادر ۲۹۲ نفر خانه‌دار (۰/۶۴) و ۱۵۸ نفر شاغل (۰/۳۶) بودند.

جدول ۱. ماتریس همبستگی، میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳
۱. رابطه دانش-آموز	۱												
۲.رابطه کارمند	۰/۵۷**	۱											
۳. تأکید	۰/۶۸**	۰/۷۶**	۱										
۴. ارزش	۰/۵۴**	۰/۷۸**	۰/۶۹**	۱									
۵. هویت	۰/۴۳**	۰/۳۲**	۰/۲۸**	۰/۳۳**	۱								
۶. شناختی	۰/۳۸**	۰/۳۶**	۰/۳۴**	۰/۳۳**	۰/۳۸**	۱							
۷.انگیزشی	۰/۳۷**	۰/۳۷**	۰/۳۳**	۰/۳۴**	۰/۳۲**	۰/۶۲**	۱						
۸. رفتاری	۰/۳۹**	۰/۳۴**	۰/۳۲**	۰/۳۵**	۰/۲۹**	۰/۵۶**	۰/۷۴**	۱					
۹. خوش‌بینی	۰/۳۹**	۰/۲۹**	۰/۳۲**	۰/۳۲**	۰/۲۳**	۰/۳۰**	۰/۲۳**	۰/۳۸**	۱				
۱۰. مشغولیت	۰/۲۹**	۰/۲۶**	۰/۳۲**	۰/۲۹**	۰/۲۶**	۰/۲۵**	۰/۲۱**	۰/۶۴**	۰/۶۲**	۱			

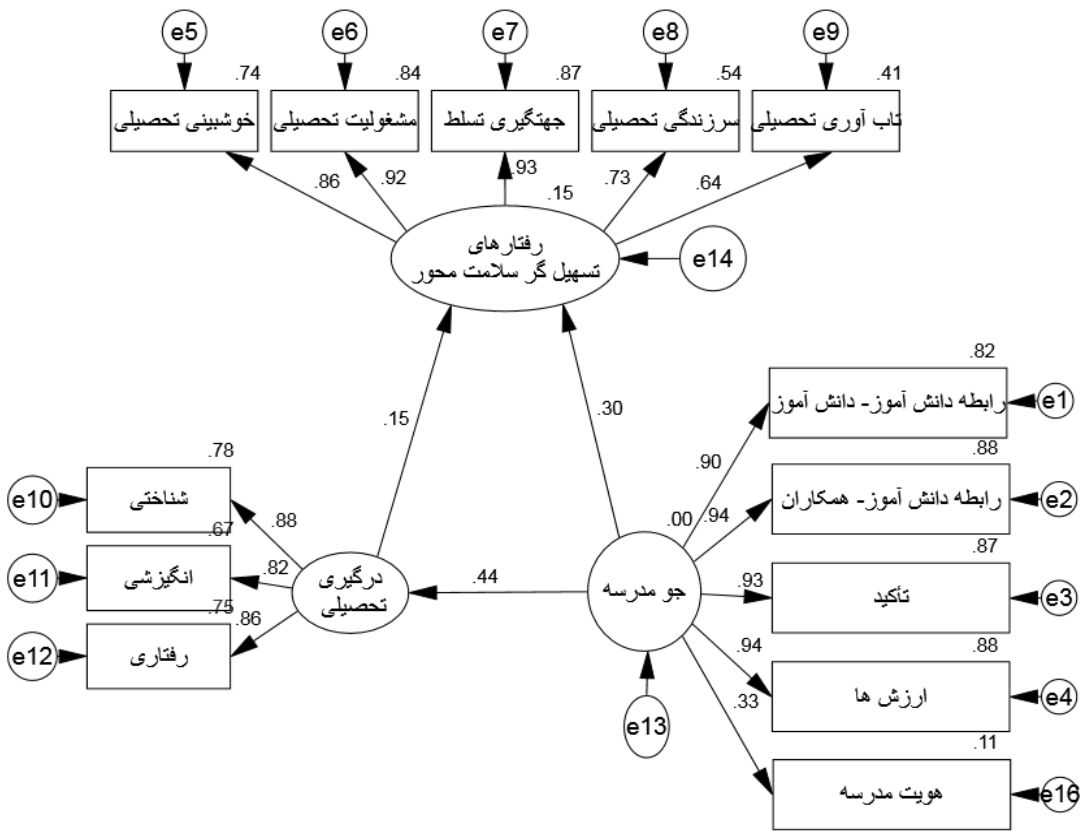
1 . scale of academic engagement

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-29]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.1.9.6]

۱۱. جهت‌گیری	۰/۳۱**	۰/۲۷**	۰/۳۱**	۰/۳۲**	۰/۲۶**	۰/۲۳**	۰/۱۷**	۰/۱۷**	۰/۶۳**	۰/۵۴**	۱		
۱۲. سرزندگی	۰/۲۳**	۰/۲۰**	۰/۲۵**	۰/۲۴**	۰/۲۱**	۰/۲۲**	۰/۱۸**	۰/۱۷**	۰/۵۷**	۰/۵۷**	۰/۶۵**	۱	
۱۳. تاب‌آوری	۰/۲۸**	۰/۲۵**	۰/۲۹**	۰/۲۹**	۰/۲۴**	۰/۲۵**	۰/۲۵**	۰/۱۶**	۰/۴۹**	۰/۵۷**	۰/۴۵**	۰/۶۲**	۱
میانگین	۱۹/۳۵	۱۹/۷۰	۱۹/۴۴	۱۹/۴۴	۹/۹۹	۱۳/۱۹	۱۲/۶۴	۱۲/۸۲	۱۲/۲۱	۱۱/۷۰	۱۱/۶۰	۱۱/۳۴	۱۱/۳۴
انحراف معیار	۶/۷۳	۶/۴۹	۶/۴۰	۶/۳۲	۳/۰۲	۴/۸۸	۴/۴۴	۴/۰۸	۲/۹۸	۲/۹۰	۲/۷۹	۳/۰۴	۳/۵۲

**در سطح ۰/۰۱ معنادار است

جدول ۱، ضرایب همبستگی، میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. همان‌گونه که اطلاعات جدول ۱، نشان می‌دهد، بین جو مدرسه، درگیری تحصیلی و رفتارهای تسهیل‌کننده سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور، رابطه مثبت معنادار وجود دارد. قبل از بررسی مدل پژوهش به بررسی پیش‌فرض‌ها پرداخته شد. داده‌ها نشان داد که شاخص مربوط به کجی و کشیدگی هیچکدام از عامل‌ها، از مرز ۲± عبور نکرده و توزیع داده‌ها برای هر یک از متغیرهای پژوهش نرمال است. نتایج آزمون کولموگروف اسیمرنوف نیز نشان داد که این پیش‌فرض برقرار است (p>۰/۰۵)، بنابراین می‌توان گفت توزیع از منحنی نرمال پیروی می‌کند. نتایج آزمون همگنی ضریب رگرسیون نیز برای هیچ کدام از متغیرها معنادار نبود (p>۰/۰۵، F= ۷۲۴). لذا، پیش‌فرض همگنی رگرسیون نیز برقرار است. به منظور بررسی عدم هم خطی چندگانه از شاخص vif استفاده شد که با توجه به اینکه مقدار ۱/۰۹ به دست آمد، بنابراین می‌توان گفت که پیش‌فرض عدم هم خطی چندگانه نیز برقرار است.

شکل ۱. مدل رابطه جو مدرسه و رفتارهای تسهیل‌کننده سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور با نقش میانجی درگیری تحصیلی.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-29]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.1.9.6]

شکل ۱، رابطه جو مدرسه، رفتارهای تسهیل‌کننده سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور و درگیری تحصیلی را نشان می‌دهد. خلاصه نتایج مدل در جدول ۲ گزارش شده است.

جدول ۲. برآورد ضرایب مسیرهای مستقیم در مدل مفهومی پژوهش

مسیرهای مستقیم	ضرایب مسیر (β)	نسبت بحرانی	سطح معنی‌داری
جو مدرسه ← درگیری تحصیلی	۰/۴۶۹	۸/۲۱	۰/۰۰۰۱
جو مدرسه ← رفتارهای سبک سلامت‌محور	۰/۲۸۰	۵/۱۱	۰/۰۰۰۱
درگیری تحصیلی ← رفتارهای سبک سلامت‌محور	۰/۱۵	۲/۵۴	۰/۰۲۴

نتایج جدول ۲ نشان داد که ضریب استاندارد مسیرهای جو مدرسه به سمت درگیری تحصیلی و رفتارهای تسهیل‌گر سلامت‌محور با توجه به سطح معنی‌دار کمتر از ۰/۰۰۱ معنادار است. همچنین ضریب استاندارد مسیر درگیری تحصیلی به سمت رفتارهای تسهیل‌گر سلامت محور با توجه به سطح معنی‌دار کمتر از ۰/۰۰۱ معنادار است. در جدول ۳ اطلاعات مربوط به نتایج آزمون بوت استراپ برای مسیرهای غیرمستقیم ارائه شده است

جدول ۳ . نتایج آزمون بوت استراپ برای مسیرهای غیرمستقیم

متغیر پیش‌بین	متغیر میانجی	متغیر ملاک	برآورد استاندارد	حد پایین	حد بالا	سطح معنی‌دار
جو مدرسه	درگیری تحصیلی	رفتارهای سبک سلامت‌محور	۰/۰۶۶	۰/۰۷	۰/۱۵	۰/۰۳۴

نتایج جدول۳ نشان داد مسیر غیرمستقیم جو مدرسه به رفتارهای سلامت‌محور از طریق درگیری تحصیلی با توجه به سطح معنی‌دار ۰/۰۳۴ معنادار است. این نتیجه حاکی از آن است که جو مدرسه به واسطه درگیری تحصیلی بر رفتارهای سبک زندگی تحصیلی سلامت-محور تأثیر معنادار دارد. این نتایج حاکی از آن است که جو مدرسه به واسطه درگیری تحصیلی بر رفتارهای سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور تأثیر معنادار دارد.

برای بررسی برازندگی مدل از شاخص‌های برازش استفاده شد. شاخص‌های متعددی از قبیل کای اسکور (CMIN)، ریشه میانگین مجذورات خطای برآورد (RMSEA)، شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI)، شاخص نیکویی برازش (GFI) و شاخص نیکویی برازش هنجارشده (NFI) استفاده شده است. از لحاظ دامنه مطلوب، مقدار سه شاخصCFI، NFI و GFI می‌تواند بین ۰ و ۱ باشد. با این‌حال، مقادیر ۰/۹۵ و بالاتر قابل‌قبول فرض می‌شود و نشانگر تأیید مدل است. در رابطه با RMSEA نیز کمتر از ۰/۰۸ بیانگر برازش خوب و بیشتر از ۰/۱۰ را گویای برازش ضعیف بیان کرده‌اند. شاخص‌های برازش مدل ساختاری در جدول ۴ نمایش داده شده است.

جدول ۴. شاخص‌های نیکویی برازش برای مدل پژوهش

شاخص	X^2	X^2/df	GFI	NFI	IFI	CFI	RMSEA	PCLOSE
	۱۴۸/۶۶	۳/۰۴	۰/۹۳	۰/۹۵	۰/۹۵	۰/۹۶	۰/۰۸	۰/۰۷۸

طبق نتایج جدول ۴، شاخص‌های خی‌دو به درجه آزادی (X^2/df) با مقدار ۳/۰۴ قابل قبول، شاخص نیکویی برازش[1] با مقدار ۰/۹۳ برازش خیلی خوب، شاخص برازش هنجارشده[2] با مقدار ۰/۹۵ برازش خیلی خوب، شاخص برازش فزاینده[3] با مقدار ۰/۹۵ برازش خیلی خوب و شاخص برازش تطبیقی[4] با مقدار ۰/۹۶ برازش خیلی خوب، شاخص ریشه میانگین مربعات خطای برآورد[5] با مقدار ۰/۰۸ برازش خوب مدل را نشان می‌دهند.

1. goodness of fit index (GFI)
2. normed fit index(NFI)
3. incremental Fit Index(IFI)
4. comparative fit Index(CFI)
5. root mean square error of approximation(RMSEA)

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-29]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.1.9.6]

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف رابطه علّی جو مدرسه و رفتارهای تسهیل‌کننده سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور با میانجی‌گری درگیری تحصیلی در دانش‌آموزان انجام گرفت. یافته اول این مطالعه نشان داد که عامل جو مدرسه به صورت مستقیم بر رفتارهای تسهیل‌کننده سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور دانش‌آموزان تاثیر دارد. این نتیجه با یافته‌های بیکر، گوئنز و همکاران (۲۰۱۴)، ابراهیمی‌بخت، یاراحمدی، اسدزاده و احمدیان (۱۳۹۷)، پرتوریس و ویلیرس (۲۰۰۹)، لنت، تاویرا و لوبو (۲۰۱۲) همسو می‌باشد. همچنین با نتیجه ایلمور و هوبنر (۲۰۱۰) و پیک و هاموی (۲۰۱۰) که نشان دادند جو مدرسه از طریق حمایت معلمان و همسالان بر نتایج تحصیلی و رشد روانی اجتماعی نوجوانان تاثیر دارد هماهنگ است. مطالعات دیگر نیز نشان داده است که همبستگی معناداری بین کیفیت زندگی دانش‌آموزان در مدرسه با رضایت و نگرش‌شان نسبت به مدرسه و روابط آنان با معلم و همسالان وجود دارد و کیفیت زندگی دانش‌آموزان در مدرسه با ماندگاری آن‌ها در مدرسه، نگرش آن‌ها درباره مدرسه رفتن، موفقیت تحصیلی، سطوح پیشرفت تحصیلی، پذیرش مسئولیت و تعهد در قبال تکالیف مدرسه و بروز نابه‌هنجاری در مدرسه ارتباط دارد (آینلی و بورک، ۱۹۹۲). کاسترل اوغلو (۲۰۱۵) نیز نشان داده است که بین وضعیت زندگی در مدرسه و انگیزش تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و کیفیت زندگی در مدرسه پیش‌بینی کننده انگیزش تحصیلی است. پژوهش گونژ و کازو (۲۰۱۵) نیز نشان داده است که جو مدرسه بر اشتیاق تحصیلی (رفتاری، شناختی و عاطفی) تاثیر دارد، که این عوامل هر کدام می‌تواند زمینه تقویت رفتارهای تسهیل‌کننده سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور را برای دانش‌آموزان فراهم نماید. در همین راستا، هدایت و صادق‌زاده (۱۳۹۹) نیز نشان دادند که بین ارتباط با مدرسه، بهزیستی تحصیلی و سرزندگی تحصیلی رابطه وجود دارد و بهزیستی تحصیلی نقش معناداری در تبیین هیجانات منفی تحصیلی دارد. همچنین نتایج آزمون رگرسیون چندگانه نیز نشان داد که ارتباط با مدرسه، بهزیستی تحصیلی و سرزندگی تحصیلی متغیر هیجانات تحصیلی را تبیین می‌کنند و از بین این متغیرها، متغیر بهزیستی تحصیلی بیش از سایر متغیرها قدرت تبیین کنندگی متغیر هیجانات تحصیلی را دارد. در تبیین این یافته و یافته‌های همسو می‌توان گفت: جو مدرسه متغیر مهمی است که رفتارهای افراد و یادگیری ایشان را تحت تأثیر قرار می‌دهد و نه تنها بر میزان یادگیری افراد موثر است بلکه منجر به ارتقا و بهبود سبک زندگی تحصیلی آنها می‌شود (تین‌تی سایی و چانگ چنگ[1]، ۲۰۰۵). در واقع، جو باز مدرسه و ویژگی‌های آن که بیانگر برخورداری معلمان از روحیه و رضایت شغلی بالاست، منجر به روابط دوستانه و صمیمانه آنها با سایر اعضای مدرسه و به خصوص دانش‌آموزان می‌شود که این امر زمینه را برای رشد یادگیری و در نهایت سبک زندگی تحصیلی سالم فراهم می‌نماید.

یافته دوم این مطالعه نیز بیانگر آن بود که درگیری تحصیلی به صورت مثبت رابطه بین جو مدرسه و رفتارهای تسهیل‌کننده سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور را میانجی‌گری می‌کند. این نتیجه با یافته‌های مهنا و طالع‌پسند (۱۳۹۵)، ثمره و خضری‌مقدم (۱۳۹۴) و مدرسی حجت‌آبادی، فرزاد و کوشکی (۱۳۹۶) هماهنگ و همسو می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان گفت درگیری تحصیلی دانش‌آموز در درجه اول و به‌طور تاریخی بر افزایش موفقیت، رفتارهای مثبت و حس تعلق در دانش‌آموزان متمرکز بوده است؛ به‌طوری که ممکن است، تمرکز آنها را در مدرسه نگه دارد ؛ به علاوه نقش درگیری تحصیلی در درک مسیر و نتایج دانش‌آموزان به عنوان یک موضوع مورد علاقه و اهمیت در دهه‌های اخیر پدید آمده است به گونه‌ای که درگیری تحصیلی می‌تواند به عنوان یک اندازه‌گیری از میزان دخالت دانش‌آموز در کسب علم باشد که دانش‌آموزان را به توسعه درک عمیق‌تر از فعالیت درسی خود تشویق کند (مدرسی حجت-آبادی و همکاران، ۱۳۹۶) از این رو درگیری تحصیلی نقش بسزایی در عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان و به موازات آن سبک زندگی تحصیلی آنان داشته که با نتایج پژوهش حاضر نیز همسو است.

در تبیین کلی یافته‌های این مطالعه می‌توان گفت برای رسیدن به سبک زندگی تحصیلی سلامت محور دانش‌آموزان و در نهایت رسیدن به نتایج تحصیلی بهتر، لازم است زمینه توسعه جو مطلوب مدرسه و درگیری تحصیلی دانش‌آموزان فراهم شود. در واقع، ارتباط ساختار مدرسه با رفتارهای تحصیلی دانش‌آموزان نشانگر این است که ویژگی‌های سازمانی و روان‌شناختی با نگرش و رفتارهای دانش‌آموزان و همچنین سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور ارتباط دارد و این ارتباط از طریق معلمان، همسالان، محیط مدرسه و همبستگی بین اعضاء در مدرسه شکل می‌گیرد (پیک و هاموی، ۲۰۱۰). در نتیجه جو مدرسه در کنار درگیری تحصیلی، زمینه‌های تقویت و بهبود رفتارهای تسهیل‌کننده سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور دانش‌آموزان را فراهم می‌سازد. با توجه به نتایج پژوهش، دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت

1 . Tien Tsai & Chang Cheng

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-29]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.1.9.6]

باید محیطی را در مدرسه فراهم سازند که همراه با روابط دوستانه بین معلم و دانش‌آموزان، حاکی از قوانینی ثابت و روشن و جوی خودمختارانه برای دانش‌آموزان باشد، تا در سایه چنین محیطی، دانش‌آموزان با انگیزه و علاقه بیشتری به تحصیل بپردازند و زمینه سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور را فراهم آورند. چرا که مطالعات نشان می‌دهد، فراگیرانی که از سلامت تحصیلی برخوردارند و از نظر هیجانی و شناختی با یادگیری درگیر هستند، وقت و تلاش بیشتری را صرف مطالعه می‌کنند، به طور مناسب با نیازهای تحصیلی خود کنار می آیند و بر مسائل دوران تحصیل فائق می‌آیند (وانگ و همکاران، ۲۰۱۱). از طرفی فقدان سلامت تحصیلی، علاوه بر اینکه موجب آسیب به سلامت روانی دانش‌آموزان می‌شود، آن‌ها را با ناکامی‌های مختلفی در دوران تحصیلی و حتی پس از آن در زندگی شخصی و حرفه‌ای مواجهه می‌کند (مرزوقی، حیدری و حیدری، ۱۳۹۲).

این پژوهش نیز مانند پژوهش‌های دیگر محدودیت‌هایی داشت: از جمله اینکه اجرای این پژوهش محدود به دانش‌آموزان ابتدایی دوره دوم (پایه‌های چهارم، پنجم و ششم) شهرستان بروجرد است که تعمیم‌پذیری آن را به سایر پایه‌ها و مناطق محدود می‌کند. از دیگر محدودیت‌های عمده مطالعه حاضر، کمبود منابع اطلاعاتی در زمینه ارتباط متغیرهای پژوهش است. محدودیت دیگر این مطالعه بر می‌گردد به شرایط کروانایی که ارتباط با نمونه را به صورت مجازی و از طریق شبکه شاد محدود کرد که این امر محدودیت‌هایی در جمع‌آوری اطلاعات را به همراه داشت. بنابراین، با توجه به اینکه نتایج مطالعه حاضر نقش جو مدرسه و درگیری تحصیلی را در سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور تایید کرد، به همه صاحب‌نظران و مسؤلان آموزشی پیشنهاد می‌شود که با برگزاری کارگاه‌های آموزشی، مدرسین و یادگیرندگان را با این سازه‌ها آشنا کنند. همچنین آموزش مداوم و مستمر سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور با هدف بهبود عملکرد دانش‌آموزان در خصوص داشتن سبک زندگی تحصیلی سالم پیشنهاد می‌شود.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از کلیه کسانی که در انجام این تحقیق، پژوهشگر را یاری نمودند، مخصوصا دانش‌آموزانی که حوصله به خرج دادند و با صبر و شکیبایی همکاری نمودند، کمال تقدیر و تشکر به عمل می‌آید. این مقاله مستخرج از رساله دکتری تخصصی رشته روانشناسی تربیتی دانشگاه لرستان با کد ۱۵۵۰۸ می‌باشد.

منابع

ابراهیمی‌بخت، ح. ا؛ یاراحمدی، ی؛ اسدزاده، ح و احمدیان، ح. (۱۳۹۷). تدوین مدل سرزندگی تحصیلی بر اساس خشنودی از نیازهای بنیادین روان-شناختی، جهت‌گیری انگیزشی، یادگیری خودراهبر. *دوفصلنامه راهبردهای شناختی در یادگیری*، ۶(۱۱)، ۱۵۳- ۱۳۶.

ثمره، س و خضری‌مقدم، ن. (۱۲۹۴). رابطه بین اهداف پیشرفت و خودکارآمدی تحصیلی: نقش میانجی درگیری تحصیلی. *راهبردهای آموزش در علوم پزشکی*، ۸(۶)، ۲۰- ۱۴.

حکیمی، ث؛ طالع‌پسند، س؛ رحیمیان، ا و کرین، م. (۱۳۹۶). اثربخشی روان‌درمانی مثبت‌گرا بر افسردگی، بهزیستی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در دروس ریاضیات و علوم تجربی. *فصلنامه مطالعات روان‌شناسی تربیتی*، (۲۸)، ۸۲- ۵۰.

زاهدبابلان، ع؛ پوربهرام، ر و رحمانی جوانمرد، س. (۱۳۹۲). رابطه کمال‌گرایی، جهت‌گزینی هدف و عملکرد تحصیلی با فرسودگی تحصیلی. *رهیافتی نو در مدیریت آموزشی*، ۵(۲)، ۱۲۴- ۱۰۹.

زاهدبابلان، عاعدل و کریمیان‌پور، غ. (۱۳۹۶). نقش کیفیت زندگی در مدرسه و خودپنداره تحصیلی در اشتیاق تحصیلی در دانش‌آموزان پایه پنجم و ششم ابتدایی شهرستان ثلاث باباجانی. *رویکردهای نوین آموزشی*، ۱۲(۲)، ۹۱- ۷۵.

زرنگ، ر. ع. (۱۳۹۱). *رابطه سبک‌های یادگیری و درگیری تحصیلی با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه فردوسی مشهد.

سماوی، ع. ا؛ ابراهیمی، ک و جاودان، م. (۱۳۹۵). بررسی رابطه درگیری‌های تحصیلی، خودکارآمدی و انگیزش تحصیلی با پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان دبیرستانی شهر بندرعباس. *دوفصلنامه راهبردهای شناختی در یادگیری*، ۴(۷)، ۹۱- ۷۲.

صالح‌زاده، پ؛ شکری، پ و فتح‌آبادی، ج. (۱۳۹۶). سبک زندگی تحصیلی سلامت‌محور: ایده‌ای نو ظهور در روان‌شناسی سلامت تحصیلی. *فصلنامه روان‌شناسی تربیتی*، ۱۳(۴۶)، ۳۰-۱.

قدم‌پور، ع. ا؛ یوسف‌وند، ل و رادمهر، پ. (۱۳۹۶). مقایسه اثربخشی آموزش راهبرهای شناختی و فراشناختی بر امید تحصیلی در دانش‌آموزان دختر و پسر. *راهبردهای شناختی در یادگیری*. ۵(۹)، ۴۷- ۳۴.

کاوسیان، ج؛ کدیور، پ و فرزاد، و. ا. (۱۳۹۱). رابطه متغیرهای محیطی، تحصیلی با بهزیستی مدرسه: نقش نیازهای روان‌شناختی، خودتنظیمی انگیزشی و هیجان‌های تحصیلی؛ فصلنامه علمی- پژوهشی پژوهش در سلامت روان‌شناختی، ۶(۱)، ۲۵- ۱۰.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-29]

[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.1.9.6]

مدرسی‌حجت‌آبادی، م؛ فرزاد، و. ا و کوشکی، ش. (۱۳۹۶). نقش خودتعیین‌گری بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مدارس متوسطه تهران: نقش میانجی درگیری تحصیلی و نگرش به یادگیری الکتریکی. *پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی*، ۵(۳)، ۱۰۰-۸۵.

مرزوقی، ر. ا؛ حیدری، م و حیدری، ا. (۱۳۹۲). بررسی رابطه عدالت آموزشی با فرسودگی تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی. *مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی*، ۱۰(۳)، ۲۱۶- ۲۱۰.

مهنا، س و طالع‌پسند، س. (۱۳۹۵). رابطه بین حمایت‌های محیطی و خودآگاهی هیجانی با درگیری تحصیلی: نقش میانجی بهزیستی تحصیلی. *مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی*. ۳۱- ۱۶.

هدایت، ف و صادق‌زاده، ص. (۱۳۹۹). رابطه ارتباط با مدرسه و بهزیستی تحصیلی با هیجانات تحصیلی با نقش میانجی‌گری سرزندگی تحصیلی. *مجله رویکردی نو در علوم تربیتی*، ۲(۲)، ۲۱-۷.

وکیلی، س؛ نقش، ز و رمضانی‌خمسی، ز. (۱۳۹۷). نقش واسطه‌گری درگیری تحصیلی در رابطه بین هیجان تحصیلی و پیشرفت. *پژوهش در نظام‌های آموزشی*، (۴۰۰)، ۶۲۷- ۶۱۶.

Ainley, J., & Bourke, S. (1992). Quality of school life and intentions for father education: The case of a rural high school. *Paper presented at annual conference of AARE*. Adelaide.

Baker J, Dilly L. Aupperlee J, & Patil S. (2014). The developmental context of school satisfaction: Schools as psychologically healthy environments. *School Psychology Quarterly, 18(2),* 206-21.

Elmore, G. M., & Huebner, E. (2010). Adolescents satisfactions whit school experiences relationship whit demographics, attachment relationships, and school engagement behavior. *Psychology in the school.* 47, 225- 237.

Gunuc, S., & Kuzu, K., (2015). Confirmation of campus-class-technology model in student engagement: A path analysis. *Computers in Human Behavior*, 5(4), 114-125.

Gutman, L. M. & Schoon ,I. (2013). The impact of non-cognitive skills on outcomes for young people, Institute of Education, London. Pintrich, P .R., & De Groot,E.V.(2010).Motivational and self-regulated learning components of classroom academic performance. Journal of Educational Psychology,82,33-40.

Lent, R. W., Taveira, M. D. C., & Lobo. C. (2012). Two tests of the social cognitive model of weal- Bing in Portuguese college students. *Journal of vocational behavior*. 30- 362- 371.

Li, D., Zhou, Y., Li, X., & zhou, Z. (2016). Perceived school climate and adolescent Internet addiction: The mediating role of deviant peer affiliation and the moderating role of affortful control. *Computers in Human Behavior*,60,54-61.

Linnenbrink, E.A., & Pintrich,P .R.(2003). The role of self-efficacy belief in student engagement and learning in the classroom. *Reading and writing quarterly*. 19, 119-137.

Mehdipour, M. F; Gholamali Lavasani,M; & Hejazi Moughari, E. (2016). Structural modeling on the relationship between basic psychological meds, academic engagement, and test anxiety. *Journal of Education and Learning* 5, 4- 44.

Oliver، R. L., & Desarbo، W. S. (1989). Processing Satisfaction Response in Consumption: A Suggested Framework and Response Proposition. *Journal of Consumer Satisfaction، Dissatisfaction and Complaining Behavior,* 1– 16.

Peterson, C. (2006). *A primer in positive psychology*. New York, NY: Oxford Press.

Piko, B. F., & Hamvai, C. (2012). Parent, school and peer- related correlates of adolescent's life satisfaction. *Children and Youth services review*, 32, 1472- 1482.

Pintrich, P. R., & De- Groot, E. V. (1990). Motivational and self- regulated learning components of classroom academic performance. *Journal of Educational psychology*, (82): 33- 40.

Pretoriuc, S., & Villiers, E. D. (2009). Educators perceptions of school climate and health in selected primary schools. *South African Journal of Education*. 29. 33- 52

Reeve, J; Jane, H; Carrell, D; Jean, S & Brach, J. (2004). Enhancing student engagement by increasing teacher's autonomy support. *Motivation & Emotion*, 18(2), 69- 147

Risli, R. & Kristenson, D. (2011). Not just a matter of time: field differences and the shaping of electronic media in supporting scientific communication. *Journal of the Society American for Information Science*, 54, 1306-1320.

Tien Tsai, M. & Chang Cheng, N. (2005). *The Effect of Self-Efficacy and Self-Regulation on Knowledge Sharing Behavior Under Social Cognitive Perspective*.

Wentzel, K.R, Miele, D. (2016). *Handbook of Motivation at School* (2ndedition), New Yourk, NY: Routledge.

Widlund, A., Timonen, H., & Korhonen, J. (2018). academic well-being, mathematics performance, and educational aspirations in lower secondary education: changes within a school year. *Frontiers in Psychology*. 13(9), 1-19.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-29]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.1.9.6]